

БОРУЩАК Д.Я
ст. гр. ОЕЕМ-21

ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Прагнення досягти певних переваг у підприємницькій діяльності зі значно меншими затратами, ніж за умов добросовісної конкуренції, стає причиною появи недобросовісної конкуренції.

У Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції» дано визначення, відповідно до якого недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності, які здійснюються в рамках господарської діяльності та виконуються з наміром вплинути конкурентну ситуацію [1]. До торгових та інших чесних звичаїв, відповідно до ст. 7 Цивільного кодексу України відносять правила поведінки, які не встановлені актами цивільного законодавства, але є усталеними у певній сфері цивільних відносин [2].

Як показують дослідження виділяють такі ознаки недобросовісної конкуренції (рис. 1).

В економічній літературі виділяють різні види порушень у сфері конкуренції. З погляду О.О. Бакалінської на сучасному етапі порушення у сфері конкуренції можна чітко розподілити на дві групи – монополістичні порушення та недобросовісна конкуренція [3]. У законодавчих актах визначено три основні види правопорушень, які кваліфікують як недобросовісна конкуренція. До них відносять:

1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (неправомірне використання позначень; неправомірне використання товару іншого виробника; копіювання зовнішнього вигляду виробу, порівняльна реклама);

2) створення перешкод суб'єктам господарювання в конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (дискредитація суб'єкта господарювання; схилення до бойкоту суб'єкта господарювання; схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника); підкуп працівника, посадової особи постачальника; підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника); досягнення неправомірних переваг у конкуренції; поширення інформації, що вводить в оману);

3) неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці (неправомірне збирання комерційної таємниці; схилення до розголошення комерційної таємниці; неправомірне використання комерційної таємниці; розголошення комерційної таємниці).

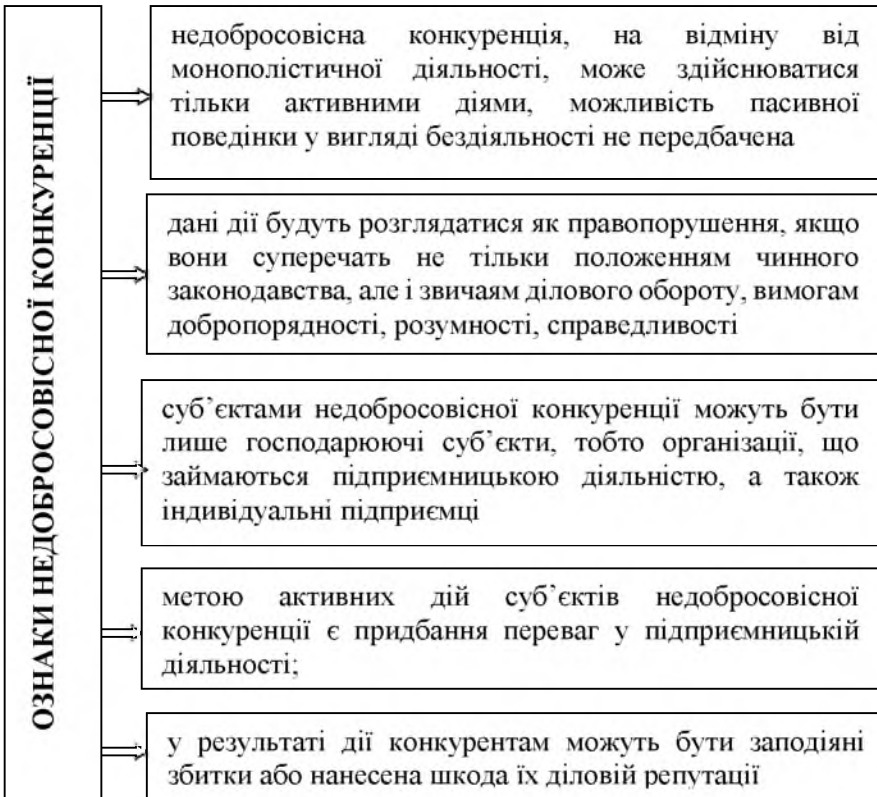

Рис. 1. Ознаки недобросовісної конкуренції.

Щодо відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, то під нею слід розуміти правовідносини у сфері охорони, що виникають між органом державної влади та порушником правил з метою застосування до суб'єкта антиконкурентного правопорушення певних примусових штрафних санкцій у визначеному процесуальному порядку. Ключовими видами становлення юридичної відповідальності у сфері захисту економічної

конкуренції є етапи: виникнення відповідальності, її конкретизації та здійснення [4, с.50]. Варто зауважити, що захист прав суб'єктів господарювання (підприємств), що функціонують в умовах економічної конкуренції, можна здійснювати як у судовій, так і позасудовій формах.

У справах про порушення у вигляді недобросовісної конкуренції проведення експертизи нерідко може мати вирішальне значення для доведення вчинення порушення. Результати експертизи можуть стати доказом вчинення порушення або, навпаки, підтвердити відсутність ознак недобросовісної конкуренції. Не призначення органом Антимонопольного комітету України експертизи під час розгляду справи може стати підставою для подальшого оскарження рішення у справі.

Передумовою призначення експертизи під час розгляду справ про недобросовісну конкуренцію є необхідність глибокого та спеціалізованого аналізу професіоналами у тій чи іншій галузі окремих об'єктів, явищ, процесів, що мають важливе значення для доведення вчинення порушення. При цьому експертом може бути призначена будь-яка особа, яка володіє необхідними спеціальними знаннями для дачі висновку. Тому, перш за все, важливо правильно визначити вид (підвид) експертизи, до компетенції якої відноситься роз'яснення відповідних питань, а також обрати конкретну установу чи окремого кваліфікованого спеціаліста, які будуть проводити експертизу.

Доцільно зазначити, що можуть бути призначені різні види експертиз: лінгвістична, товарознавча, економічна, експертиза об'єктів інтелектуальної власності тощо.

Експертиза призначається органами Антимонопольного комітету за власною ініціативою чи за клопотанням осіб, які беруть участь у справі. Таким чином, суб'єкти господарювання не є сторонніми спостерігачами у вирішенні даного питання. Вони також мають право наводити докази, подавати клопотання, усні й письмові пояснення, заперечення, пропозиції щодо питань, які виносяться на експертизу.

Призначаючи експертизу та встановлюючи коло питань, що слід поставити перед експертом, Антимонопольний комітет зобов'язаний врахувати пропозиції сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. Відхилення питань, запропонованих особами, які беруть участь у справі, орган АМКУ зобов'язаний мотивувати.

Призначення експертизи оформлюється розпорядженням органу АМКУ, у якому зазначаються вид (підвид) експертизи, перелік

поставлених перед експертом питання та особа, яка буде проводити експертизу.

При цьому варто пам'ятати про важливість максимально конкретного визначення кожного з питань, що ставиться перед експертом, розміщення таких питань у логічній послідовності, визначення обсягів необхідних та достатніх для експертного дослідження матеріалів, а також аналіз таких матеріалів з точки зору їх повноти та придатності для проведення експертизи, включаючи належне відображення ознак об'єктів і зразків.

При цьому експерт має право заявляти клопотання про надання матеріалів, необхідних для дачі висновку за поставленими перед ним питаннями, а також вказувати у висновку на обставини, які мають значення для справи, але щодо яких йому не було поставлено питань [5, с.325].

У разі необхідності та для цілей проведення експертизи орган АМКУ може надати експерту доступ до матеріалів справи, з якими він ознайомлюється у присутності посадової особи органу АМКУ. Якщо наданих експерту матеріалів та інформації недостатньо або якщо він не має необхідних знань для виконання покладеного на нього обов'язку, експерт має право відмовитися від дачі висновку.

Як і при розгляді справи у суді висновок експерта не має встановленої наперед сили і оцінюється нарівні з іншими наявними доказами, тобто, не має переваг щодо інших доказів, однак має бути прийнятий до уваги при прийнятті рішення у справі.

Проведення експертизи здійснюються за рахунок коштів державного бюджету в межах бюджетних призначень АМКУ на відповідний рік. У разі встановлення факту вчинення порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції певним суб'єктом господарювання витрати на проведення експертизи відшкодовуються за його рахунок. Також суб'єкт господарювання може взяти на себе такі витрати й за власною ініціативою.

Література:

1. Адамик О.В. Використання інструментів Data Mining для аналізу кошторису бюджетних установ // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 грудн. 2015 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2015. – 373 с. – С. 233-235

2. Адамик, О.В.; Адамик К.Б. Реляційні бази даних як сучасний стандарт накопичення інформації в комп'ютерній системі бухгалтерського обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітняські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.

3. Бакалінська О. Захист економічної конкуренції: окремі питання правового регулювання [Електронний ресурс] / О. Бакалінська. – Режим доступу :<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=868>.

4. Корчак Н.М. Процесуальні форми конкретизації юридичної відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції /Н.М. Корчак // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2007. – № 4 (5). – С. 49–53.

5. Михайлишин, Н. П. Правовий статус судового експерта-економіста, зміст його спеціальних знань і компетенцій [Текст] / Н. П. Михайлишин, Л. А. Будник // Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р.] / редкол. : Bartosiewicz Slawomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - С. 324-326.

6. Панасюк В.М., Черешнюк О.М., Лендюк Т.В. Аналіз ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств із використанням економіко-математичного моделювання // Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи: [матеріали XV Міжнародного наукового семінару, Київ – оз. Світязь, 4–8 липня 2016 року] / за наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка; Національна академія управління; Міжнародна академія інформатики. – К.: Національна академія управління, 2016. – 324 с.

7. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>.

8. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>